

ALSEN och MATTMAR. (Jämtland.)

Redan i början af 1300-talet bildade Alsen och Mattmar eget gäll, ty år 1314 erlade »Alsnø cum annexa» 6 öre i tribut till den af påfven Clemens V påbjudna sex-årgården, och då lösen för ärkebiskop Olof Björnssons ämbetstecken, det s. k. pallium, år 1316 insamlades i Uppsala stift, utgaf Alsens kyrka 6 öre och dess kyrkoherde 12 öre. Nämnda ärkebiskop visiterade här i Alsen 1319. På 1500-talet voro båda socknarna såsom annexer underlagda Offerdals pastorat. Detta annexförhållande, som under tidernas lopp ej alltid varit Alsenborna till behag, ägde bestånd ända tills kgl. brefvet af 2 febr. 1856 ånyo gjorde Alsen till självständig församling med Mattmar såsom annex med egen komminister. Genom samma bref åligger det khdn att hvar 4:de söndag förrätta kyrkotjänst i Mattmar, då komministern tjänstgör i moderförsamlingen.

Alsens äldre nedrifna kyrka var från medeltiden, 22 alnar lång, 14 alnar bred, byggd af sten. Åren 1714-17 under den gamle Offerdalsprosten Abr. L. Burmans tid slogos hvalf i denna kyrka, som rikt utsmyckades. Så omtalas, att i hvalfvens midt sutto nedhängande förgyllda drufvor, omgifna af färgadt löfverk, för hvilket arbete M(äster) P. Blommér uppbar betalning (kr.). År 1757 förlängdes kyrkan till 45 aln. och blef följande år invigd samt kallad *Lovisa Ulrika*. En ny kyrka påbörjades 1847 och invigdes 16 juni 1850 af biskop Bergman, men nedbrann 24 okt. 1919.¹

Mattmars kyrka är mycket gammal, af sten utan torn, 15 aln. bred, utvidgad

¹ Afbildningar af såväl den äldre som yngre kyrkan med inre detaljer förefinnas i årsboken Jämten för 1919.

från 19 till 31 alnar i längden. Hon äger kvar en St. Annabild¹ af den medeltida konstnären Håkan Gulleon.

Af ett register öfver Alsens kyrkas ägor från 1500-talet framgår, att under medeltiden ett gille funnits i socknen.²

KYRKOHERDAR.

1. Dominus **Johannes**, curatus in Alznö [1346]. Då ärkebiskop Hemming på sin visitation i Jämtland 26 jan. 1346 befann sig i Rödön, framförde Alsenborna, klagomål mot denna sin khde öfver att han af dem fordrade en afgift, benämnd biskopsstol, som af gammalt utgick till prästerskapet vid biskopsvisitationerna, äfvensom en tiondeafgift, kallad getsmörsmål. De ansågo sig därifrån fritagne, då de till prästbolet i Alsen inköpt halfva Berga by för 90 mark, hvaraf hälften betalats af kyrkan och hälften af socknemännen. Efter vittnesintyg af två trovärdiga män dömde ärkebiskopen de klagande hädanefter fria från dessa utlagor till kyrkoherdarna i Alsen. (DS. 5 n. 4027.)

2. **Niels Pædhersson**, soknaprestir i Alssne [1457], nämnes i ett bref, dat. söndagen före S. Eriksdag (15 maj) 1457, hvari Olaf Eriksson erkänner, att han med sin äldre son Henriks samtycke upplåtit åt yngre sonen Ingemund Olafsson halfva sin gård Thyodhastad (Kjösta) i Alsen, med villkor att denne skulle försörja honom till döddagar, hvilken upplåtelse han nu bekräftade på sitt yttersta, då prästen meddelade honom sakramentet eller som det heter »giorde hanom sina redho som kristne mæn plægha gerna ath thake» (DN 14 n. 85).

Prästerskapet under annextiden till 1856, se *Offerdal*.

3. **Per Åström** (1857-92), f. 13 jan. 1816 i byn Åhn, Hallens s:n, son af bonden Bertil Jonsson och Brita Ersdotter. Efter studier i Frösö skola och Hsands gymn. stud. i Upsala vt. 1838; prästsv. 24 jan. 1841 till past. adj. i Öfver-Kalix, v. kollega i Haparanda skola vt. 1843, predik. och skolmästare vid Selets bruk i Neder-Luleå okt. 1843-45, past. adj. i Umeå okt. 1845, past. ex. i aug. 1847, ånyo tjänstgörande i Umeå som v. komm. samt lasarets- och fängelsepred., komm. adj. i Skellefteå juli 1848, t. f. past. i Nysätra okt. 1850. Om hösten öfverflyttade han till Sthm såsom kateket vid Storkyrkoförs., v. batalj. pred. och skol-

¹ Afbildad hos *Cornell*, anf. arb. s. 203.

² Historisk tidskrift 1884, s. LXXVII.

lärare vid kgl. Svea lifgarde nov. 1852, ordin. batalj. pred. vid samma reg. apr. 1853 samt tillika dec. 1854 kateket vid Hedvig Eleonora förs. Efter 5 års verksamhet i hufvudstaden sökte han sig till hembygden och erhöll khde-beställningen i Alsens nybildade pastorat med fullmakt jan. 1857, tilltr. genast. V. kontr. prost maj 1863, ordin. kontr. prost i Jämtlands västra kontrakt 17 maj 1865, från hvilken befattning han på begäran erhöll afsked. Afled 18 sept. 1892. Prosten Åström var en fryntlig själasörjare, afhållen af sin församling och af alla, med hvilka han kom i beröring. Han intresserade sig mycket för församlingens äldre historia. De 35 år, han här förestod pastoratet, blev en period af rik utveckling för orten, särskildt efter järnvägens dragande genom de båda socknarna.

G. m. *Charlotta Cornelia Huldt*, f. 15/12 1828, dotter af borgmästaren i Umeå Christofer H. och Charlotta Ulrica Holst; d. 2/3 1884 i Alsen.

Barn: *Alfred Bernhard*, f. 8/9 1858, pensionär i Alsen; *Seth Arthur*, f. 14/12 1860, student 1881, bokhållare i Mattmar; *Per Hampus Christoffer*, f. 5/2 1865, student 1883, bryggeribokhållare i Söderhamn, d. för egen hand 29/2 1892; *Ernst Gustaf Georg*, f. 27/11 1868, anställd vid dockorna i Duluth, Lake Superior, nu bosatt i City of Superior, U. S. A.

4. **Carl Otto Fredrik Wimmercrantz** (1895-1906), se *Offerdal*.

5. **Johan Axel Carlsson** (1906-13), se *Arnäs*.

6. **John August Palmer** (1914-20), f. i Brattfors i Värmland 17 febr. 1856, son af mjölnaren Johannes Nilsson och Anna Maria Gustafsson. Efter några års verksamhet i metodistkyrkans tjänst och enskilda studier i Sthm stud. i Upsala ht. 1882, fil. kand. 26 maj 1885; efter fullgjorda teol. examina prästv. för Upsala stift 17 dec. 1889, fabrikspred. vid Gustafsberg 1 maj 1890, pastoratsadj. i Gefle 1892-96, verkställande direktör vid Gefle stads fattigvård 1896-97, brukspred. vid Kramfors 26 sept. 1899, tilltr. genast, erhöi infödingsrätt i Hsands stift 5 febr. 1904, komm. i Håsjö 26 juni 1905, tilltr. genast, khde i Stugun 20 juni 1908, tilltr. genast, khde i Alsen 10 jan. 1914, tilltr. genast. Afled af hjärtförslamning 11 maj 1920.

G. 15/5 1894 m. *Karin Kling*, f. i Gefle 2/10 1874, dotter till guldsmeden Carl Johan Kl. och Hilma Kristina Rönngren.

Barn: *Lisa*, f. i Gefle 3/5 1895; *Ivar*, f. i Lena 18/3 1897; *Ragnar*, f. i Gudmundrå 23/4 1905.

KOMMINISTRAR

i *Mattmar*.

1. **Johan Olof Norrman** (1857-96), f. 3 aug. 1817 i Marieby s:n, son af bonden Olof Pehrsson och Anna Ersdotter samt yngre broder till khden i Undersåker Erik Norrman. Stud. ht. 1840, prästv. 27 nov. 1842 till komm. adj. i Alsen, v. komm. ib. apr. 1845, utn. komminister i Alsen och Mattmar dec. 1856, tilltr. maj 1857. Efter föregående disp. prof underg. past. ex. sept. 1871. Han afled 5 maj 1896. Märkligt är, att hela hans trogna 54-åriga tjänstgöring som präst föll inom samma församlingskomplex.

G. m. *Maria Christina Aspgren*, f. 13/9 1817, dotter af förvaltaren af Gustafs- och Carlsbergs kopparverk Christian A. och Susanna Magdalena Burman; d. 28/7 1873.

Barn: *Anna Hilda Susanna*, f. 12/10 1846, ägde hemman i Ede, Alsen, d.; *Olivia Christina*, f. 17/9 1849, d. 20/4 1876 i Mattmar; *Justina Magdalena*, f. 20/7 1852, d. 11/10 1910.

Tr.: Satser för pastoralexamen. Hsand 1871.

2. **Johannes Åkerberg** (1899-1920), f. 20 nov. 1860 i Junsele, son af kontr. prosten khden i Sollefteå Joh. Ulr. Å. och Maria Elisabeth Petronella Köhl. Mogenh.-ex. vid Hsands allm. lärov. 27 maj 1882, stud. i Upsala ht. s. å. Efter under åren 1890-94 afl. teol. examina prästv. i Hsand 31 maj 1894 till past. adj. i Sollefteå, d:o i Åsele från 15 aug. 1894, utn. komm. i Mattmar 25 nov. 1896, tilltr. 1 maj 1899. Under Upsalatiden deltog han i flera studentsångarfärder, bl. a. till Danmark och Norge 1888 och till St. Petersburg 1894.

Från 1 maj 1920 komminister i Rönneförs af Offerdals församling.

G. 1) 5/7 1908 m. *Agda Johanna Linnea Bondesson*, f. 17/2 1882 i Malmö; 2) 18/1 1917 m. *Gerda Maria Eleonora Aspegrén*, f. 27/1 1870 i Söderköping, dotter af khden W. Aspegrén i Motala.

Son i förra giftet: *Dag Johan Torsten*, f. 27/4 1909.